

Pluimveehouder uit Hooghalen over de inrichting van de uitloop: “Eén plus één is twee” *De beplanting van de uitloop kan heel eenvoudig zijn.*

Pluimveehouders houden zich bezig met de inrichting van de uitloop in het project ‘Uitloop Gezond & Groen’. Een onderdeel daarvan is de beplanting. Voor een pluimveehouder is het nog niet zo eenvoudig om geschikte beplanting te vinden voor de uitloop. Harm de Vries heeft een simpele oplossing om dat voor elkaar te krijgen en ziet het gebeuren in de uitloop van Kees Sijbenga.

Nicaragua

Harm de Vries is pluimveehouder te Vlagtwedde en tevens begeleider van de pluimveehouders van het project in Noord Nederland, namens zijn bedrijf RINGadvies. Hij zit aan tafel bij Kees en Jolanda Sijbenga in het Drentse Hooghalen en vertelt over zijn tijd in Nicaragua toen hij ondermeer betrokken werd bij programma’s om bomen te planten via scholen.

“Die boompjes werden uitgedeeld in zakjes onder veel ceremonieel en de belofte dat die snel geplant zouden worden. Boomsoorten die goed hout leverden. Soorten die ook wel van nature in de omgeving voorkwamen. En regelmatig als ik dan weer op zo’n school kwam zag ik diezelfde boompjes staan, nog steeds op dezelfde plek waar ze bewaard werden voordat ze de grond in zouden gaan. Inmiddels was dat dan soms 1 à 2 jaar later. De boompjes hadden zich niks aangetrokken van die dunne zakjes en hadden gewoon daar ter plekke wortel geschoten.” Het was hem duidelijk. Die boompjes waren mooi voor de donoren en de ceremonie, maar ondertussen deden mensen wat ze altijd deden. De zaailingen die overal in het groene tropische land opschoten werden meestal gewoon gekapt, of begraasd. gewoon door mensen herkend, verplant en beschermd.. Mensen weer bewust maken. Mensen kunnen eenvoudig in hun eigen omgeving bomen vinden die de functies leveren die ze nodig hebben, zoals hout, voer, beschutting of fruit.

Terug in Nederland werd het idee weer bedolven onder allerlei andere zaken, zoals zijn eigen pluimveebedrijf. Pas toen hij bij een bijeenkomst in het kader van het project Lubbert Dijk van Landschapsbeheer Drenthe hoorde spreken over het zelf vermeederen en verzamelen van plantgoed kwam die herinnering aan die zaailingen weer boven. Waarom passen we dat hier niet toe?

Bosdieren

“Het zit in de kip om dekking te willen zoeken als er gevaar dreigt. Letterlijk zoekt het plaatsen om te schuilen, schuilplaatsen dus.”, zegt Kees Sijbenga. In een kale uitloop blijven de kippen dus dicht bij de stal, waar het dan al snel een kale bende wordt. Als pluimveehouder wil je dat kippen de hele uitloop benutten en niet steeds in het eerste deel blijven hangen, ook om mest beter te spreiden. Beschutting in de uitloop creëren kan op verschillende manieren. Een manier is beplanting in de vorm van bomen. Kees Sijbenga heeft een elegante manier gevonden om aan geschikt plantgoed te komen.

Van lelies naar kippen

“De Dennenhoeve”, het bedrijf van Sijbenga, is al in de familie sinds zijn opa het in de crisis-jaren dertig kocht. Dat kon want hij kwam als welgestelde herenboer uit Groningen. Van de gebouwen rest nu nog een deel van het woonhuis en de varkensschuur. De rest werd verwoest door een brand ergens rond 1943. Het bedrijf beslaat 30 ha gangbaar akkerbouw,

voornamelijk zetmeelaardappels en graszaad. Daarnaast is er nog 0,75 ha snijheesters en waren er lelies, die nu vervangen zijn door kippen. En er is nog een stuk veenbos van 2,5 ha, vol met wilg, berk, eik en els, waar Kees af en toe hout uithaalt. Kees en Jolanda werken er beiden nog parttime naast.

De kippen zijn er sinds 2006. Het idee was om wat meer werk bij huis te halen. Op een beurs in Hardenberg kwam het idee op om biologische kippen te gaan houden. Met name het contact met Henk Hof van DLV was hierbij inspirerend en een bezoek aan opfokbedrijf van der Ham in Nijkerkerveen. Biologische kippen waren een uitkomst omdat gangbaar vee niet mocht vanwege de nabijheid van een natuurgebied dat weer onderdeel is van de Ecologische Hoofd Structuur.

Kees Sijbenga is nu bezig met z'n tweede koppel. Hij heeft een totaal van 4250 kippen. De uitloop is in tweeën gedeeld, net als de stal omdat één koppel niet meer dan 3000 kippen mag bedragen. De eerste twee meter van de uitloop is overdekt en bestraat. Daarna volgt zo'n 4 à 5 meter puin en grof zand. Een groot deel van de uitloop is gedraineerd door middel van drainagepijpen. Naast de uitloop ligt een paardenbak waar de kippen ook in kunnen. De twee wpn-hengsten kunnen op hun beurt weer de uitloop in.

Schuilplaatsen

"Je wilt de kippen toch wat bieden.", zegt Kees, nadat hij vertelt dat het tweede koppel net kwam ten tijde van de ophokplicht. Het zo snel mogelijk laten wennen aan het buitenleven zat er dus even niet in met als gevolg dat de kippen niet graag buiten komen. Een reden te meer om de uitloop zo aantrekkelijk mogelijk te maken.

Op zo'n 15 meter van de stal staan twee stroken wilgentenen in de grond gestoken die uiteindelijk geknot gaan worden.

Naast de paardenbak staan twee rijen jonge fijnsparren gemengd met jonge eiken, elzen, forsythia's en berken. Met name de eiken en de elzen komen uit de voormalige moestuin en zijn ook al wat groter, met als voordeel dat ze niet meer beschermd hoeven te worden tegen

de kippen. De kleinere boompjes worden afdoende beschermd door gaas van 1 meter hoog er omheen te zetten met een diameter van zo'n 50 centimeter.

Verderop in de uitloop staan zo'n 400 hulstboompjes en een aantal kastanjes, die hij allemaal gewoon via marktplaats.nl ergens gratis kon ophalen. De hulst (en de fijnspar) heeft natuurlijk als grote voordelen dat de kippen ze niet aanvreten en dat ze in de winter groen blijven en dus beschutting blijven bieden.

Even komen de buizerds ter sprake die wel degelijk genoeg in de buurt voorkomen, maar tot nog toe zijn ze nooit een probleem geweest. Nou is het natuurlijk bekend dat groot vee roofvogels afschrikt en terwijl wij in de oude varkensstal de ingenieuze ventilatie van de jaren twintig staan te bewonderen denderen achter ons de twee jonge hengsten met veel geweld de paardenbak in. Geen roofvogel die daar onder wil komen.

De meeste beginnende pluimveehouders zijn al blij als er een stal staat en het eerste koppel het goed doet. De uitloop blijft dan meestal de eerste tijd nog kaal. Voor Sijbenga was het logischer om direct de uitloop goed in te richten. "Een drijfveer is natuurlijk dat biologische pluimvee de hele uitloop moet benutten, dus die moet je aantrekkelijk maken. Maar het is ook gewoon $1 + 1 = 2$. De kip heeft die schuilplaatsen nodig dus ga je er over nadenken. Toen we meededen met de projecten om de uitloop in te richten was het bij ons al in grote lijnen bekend dat daar bomen in moesten en hoe je dat doet."

Ceremonie

Het voorbeeld uit Nicaragua is dus ook toepasbaar in Nederland. Er zijn een hoop regels waar de biologische boer aan moet voldoen, maar zeker voor de pluimveehouder moet het geen kip en ei-verhaal worden. De kippen moeten de uitloop in en die het liefst zo optimaal mogelijk benutten, maar dat betekent niet dat er een dure en ingewikkelde oplossing moet komen. Het voorbeeld van Kees Sijbenga laat zien dat die oplossing gewoon uit de eigen moestuin kan komen en zelfs gratis van internet.

Kader 1:

Project 'Uitloop Gezond & Groen'

In de regelgeving van Skal worden pluimveehouders verplicht de dieren 1/3 van hun leven naar buiten te laten. Skal heeft dit ook als speerpunt opgenomen in haar beleid. Voor het welzijn en presteren van de kip is het belangrijk dat de dieren buiten lopen. Of de hennen die veel buitenlopen dan ook gezonder zijn, daar wordt momenteel onderzoek naar gedaan. Voor een pluimveehouder is het echter nog niet zo eenvoudig om de kippen echt goed naar buiten te krijgen. Daarvoor moet de uitloop ook goed ingericht zijn.

Het project "Uitloop, gezond en groen" heeft als doel om te demonstreren op welke wijze een uitloop voor pluimvee innovatief en integraal ontworpen en ingericht kan worden. Daarvoor worden lopende onderzoeksresultaten gebruikt en teruggekoppeld. Het project wordt in opdracht van de Biologische Pluimvee Vereniging uitgevoerd door Agro Eco, RINGadvies en het Louis Bolk Instituut.

Kader 2:

Tips voor het vermeerderen van eigen plantgoed, van Lubbert Dijk:

- . Er is vaak veel opslag te vinden van allerlei struiken en bomen op plekken waar de grond overhoop is gehaald. Deze plantjes kunnen met wortel en al uit de grond gehaald en ergens anders gepoot worden.
- Vanaf half november tot begin maart kan gepoot worden, maar de beste periode is tot half januari, zodat de plant voorzichtig kan beginnen met wortelvorming
- Eenjarige scheuten van wilg en vlier kunnen direct in een plantgat gepoot worden, met als vuistregel een/derde van de scheut onder de grond.

- Als men stekken maakt van een boom met veel ogen (wilg) dan moet men stekken maken met ongeveer de lengte van een snoeischaar, en deze voor 2/3 in de grond poten.
- Bij de vlier en de zwarte bes moet men een stek maken met minimaal 3 ogen waarvan er 2 onder de grond moeten.
- Stekken aan laten slaan zonder al te veel wiewerk kan op de volgende manier: Een goed gemaakt plant-bed wordt bedekt met plastic. De stekken kan men door het plastic in de grond steken.
- Wilgenstammen kan men gedeeltelijk schillen, zodat er meer wortels gevormd gaan worden
- Appels, en dan vooral onderstammen van wilde appels kan men ondergronds knotten, en de uitlopers (afleggers) na wortelvormig afsnijden
- Bij planten met teveel blad, zoals hulst, het blad terugsnoeien.